

477

TAULA

de lletres valencianes

El bon cavaller

Nano

SUMARI: Als dos anys.—Divulgació? Selecció?, MYSELF.—Avantguardisme, THOUS LLORENS.—Dels certamens musicals, de les bandes i altres coses, EDUARD RANCH.—Sergi de Diaghilew: realitzador de fantasies, JOSEP ALCIRA.—Significació del vanguardisme. CARLES SALVADOR.—Autors de peces en valencià, EL VELLUTER.—Unes hores en Xàtiva, I. R. i J. LL.—Estampes ginebrines, ÀRTUR PERUCHO.—Poemes, BERNAT ORTOLA. Notes.—Bibliografia.

Número 24

PREU: 25 cèntims

TAULA

DE LLETRES VALENCIANES
REVISTA LITERARIA MENSUAL

DIRECCIÓ:

Guillem de Castro, 35

ADMINISTRACIÓ:

Ciril Amorós, 39

VALENCIA

Director: A. PIZCUETA

Administrador: GODOFRED HERNANDEZ

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ ANUAL

Ordinària (Un exemplar
cada mes.. 3 PTES.
Protectora (Dos exem-
plars. 5 “

Esta classe és feta per tal de que
puguen enviar un número de propagan-
da a un Círcul, Biblioteca o amic Pen-
sen que a Valencia casi tot està per
fer i és obra de molts la que'ens havem
proposat.

AVISOS IMPORTANTS

Cada autor respon en ab-
solut del treball que signa.

Els originals no es tornen.

Als dos anys

ESTEM al termini del segon any de publicació de TAULA. A l'arribar a aquest pun-
no fem un respir de cansanci. Marquem la fita perquè ella representa un motiu
de satisfacció espiritual. Què lluny ens trobem del que compta les etapes d'una cursa
amb la fatiga corporal de l'esforç, augmentada per el desig d'arribar!

El nostre esguard no s'adreça cap els dos anys transcorreguts. El nostre esguard
i tota la tensió dels nostres nervis van cap endavant, vers el futur ignot i inquietant. Quin
pervindre hi haurà dins d'ell per a la nostra revista?

La dificultat no està en fer naixer una publicació, sinò en mantindre-la. TAULA ha
aconseguit salvar aquest primer aspecte, malgrat el seu caràcter purament literari. Però
en el fons del nostre cor hi ha latent l'ambició d'una creixença, d'un progrés.

La part de cooperació que requerix la vida de TAULA i sobretot la seua millora, no
ens permet lliurar-nos a alegries fàcils. Tampoc ens porta al pesimisme. Unicament ens
aconsella la prudència, per tal d'asegurar qualsevol pas que es done.

TAULA ha estat amatent a tots els aconteiximents literaris i artístics de València.
Els seus resultats no poden ser més encoratjadors. TAULA podria ser quelcom més i en-
cara amb millors resultats. No ho oblidem. Aquest és el nostre punt de mira.

COL·LECCIÓ «L'ESTEL»

O B R E S P U B L I C A D E S

L'espill a trossos, per ALMELA I VIVES

Blasco Ibàñez i València, J. JUST GIMENO

Vocabulari Valencià-Castellà, JOAN DE RESA

PRÓXIMA A PUBLICAR-SE

Proses de Viatge, E. LÓPEZ CHAVARRI

TAULA

DE LLETRES VALENCIANES

VOLUM II

SETEMBRE 1929

NÚMERO 24

Divulgació? Selecció?

L'ALTRE dia vaig tenir el gust de conversar una bella estona amb Juli Just Gimeno, l'escriptor de València. En ell, com en la majoria dels joves escriptors valencians aplegats a l'entorn de la TAULA, hi ha una disposició d'espirit que sens dubte no hem deixat de remarcar els escriptors de Barcelona, però que mai no serà considerada amb prou interès i afecte.

Cert que en l'època de Teodor Llorente hi hagué entre els poetes de les vores del Túria i els de les vores del Llobregat—i esmento els rius perquè són la indicació geogràfica de rigor en aquestes al·lusions—una mena de lligam. Però qualsevol que hagi estat la seva intimitat i la seva conductibilitat, és indiscutible que els afectes d'aquest lligam varen durar poc temps i varen deixar un rastre migrat. Va venir una altra generació amb la qual de fet, Catalunya no va tenir cap tracte. Bé sigui per l'accent conservador que va predominar en la nostra vida política davant l'accent republicà que predominava en la vida política valenciana, bé sigui pel contrapuntament dels interessos econòmics de totes dues regions, bé per una mescla de petulàncies i gelosies, el divorci va resultar evident i alguna estona sorollós i tot.

Ara, sense que totes aquestes possibles causes d'inintel·ligència hagin desaparegut del tot, sembla palès un acostament de les noves generacions. ¿Es que nosaltres ens hem tornat més atractius o menys repel·lents? ¿Es que ells, en madurar, s'han adonat millor dels nostres mòbils i han trobat millor punt de vista per valorar els nostres esforços?

Les dues coses alhora, probablement. El coratjosos comensals de la «Taula de lletres valencianes» es troben a hores d'ara davant d'algun dels problemes íntims que nosaltres hem hagut de resoldre deu o quinze anys enrera. Es natural que, àdhuc sense voler, vinguin a fixar-se en les nostres solucions.

En el darrer número d'aquesta publicació, Caballero i Muñoz planteja, per exemple, la coneguda disjuntiva: Divulgació o selecció? Quant de temps l'hem tingut plantejada nosaltres! Quanta finta ha consumit! Quantes passions ha abrandat! Encara, de tant en tant, com les bombolles de gas que en esclatar en la superfície de l'aigua denuncien la immersió d'un cadàver, veiem ací i allà alguns romanents de l'antiga polèmica. Però ja no arriben a preocupar a ningú. Tot-hom s'adona que és un problema resolt.

Com ha estat resolt? De l'única manera possible. Començant per la selecció i acabant per la convivència pacífica, més o menys pacífica, de les dues tendències: selecció i divulgació.

Un hom no pot, encara que vulgui, vulgaritzar la vulgaritat, puix que ja és cosa feta. Tota la passió dels divulgadors és inútil si no troben un tresor petit o gran acumulat pels selectes. El terme vulgarització ja implica necessàriament i per definició la preexistència d'alguna cosa d'exquisit o d'hermètic.

Comenceu per aquí, amics de València. La nostra embranzida no ha tingut veritable importància fins a tant que no ens hem convençut d'aquesta veritat, i girant-nos d'esquena a les temptacions d'un immediat connubi amb el públic, hem acceptat unes normes gramaticals, un diccionari i fins una certa despersonalització de l'estil... Si perllongar indefinidament aquest posat de reserva i de purisme pot arribar a esterilitzar una literatura, no és pas perillós de mantenir-lo un parell d'anys, tres anys, quatre anys. Literatura i poble són, com la parella humana, destinats a unir-se. No us impacienteu; deixeu que madurin les gràcies i virtuts de la primera i que el segon aprengui una mica de fer-se'n digne... No feu el disbarat de permetre un matrimoni precoç; la descendència en palíria! Espereu amb serenitat el moment crític que sol esdevenir amb la mateixa inexorabilitat en la vida de l'esperit que en la de la fisiologia.

Més: no sóc pas sospitós de defugir el tracte amb el públic. He fet tant como he pogut

per socialitzar la nostra literatura i no me'n penedeixo. Però mai no he deixat de comprendre i de proclamar el deute enorme que teníem envers els poetes difícils, els prosadors refinats i fins preciosistes, els que escrivien «en un argot artificial», els que usaven un lèxic «de laboratori», en fi, bona part dels literats que formaven la generació precedent.

La nostra normalitat, les nostres facilitats expressives no existirien probablement sense la delicada gimnàstica que ells varen imposar a l'idioma.

MYSELF

Avantguardisme

La més petita creació porta dolor. Encara que no ho valga.—L'abort és dolorós, com ho és el part.

Aquesta petita i vana llabor d'un article, també.

Un dolor és la limitació.

50 quartelles damunt la taula. 12 kg. més en els estatges. Però en 8 fulletes tan sols he d'extendre tot allò que pense sobre l'art novell.

Altre dolor, que l'escriure reporta, és la seguretat de que aquells que hagen de rebre les nostres contradiccions es sentirán ofesos, malgrat siguen aquestes fulles de rosa i les envie en paràbola cordial, per el braç fluix apetent d'amicals abraçades.

Però evitar-ho és impossible. I parlar és necessari.

He posat el títol «Avantguardisme» per raó de publicitat. No tinc cap respecte a aquesta denominació. No diu res.

Quan Guillermo de Torre feu la crítica de les literatures que en Europa significaven en algú sentit renovació, les va titolar «Literaturas europeas de vanguardia» influit, ell també, en la post-guerra, per la nomenclatura bèl·lica.

Però dir en aquest país avantguarda, és per a mí tan arbitrari com dur taques i plecs en eixos impermeables de saldo que es diuen trinxeres i que importaren de París els *pollo*s ful, creixcuts en la neutralitat quan aquesta penyora era en París segell de glòria per als coterranis, de tristor i respecte per a tots i les taques de fang i de benzina parlaven amb paraules dramàtiques sobre el cosos dels permisionaris.

No li calia a l'amic Carles Salvador eixe deler per pertanyer a la colla, avantguardista. Que els seus versos—llum, raó, valenciana—tenen en sí, i no en el membret de l'escola, la més redona negació a les temences dels que pensen que va a arribar l'Apocalipsis de la literatura nostra, perque es facen tota mena de versos i perque es prodiguen els versos atòpics i lliures.

La nostra època és fèrtil. La nostra època està formant *època*. El segle que du com sagell original eixes dos aspes simètriques, sencilles, de *marca de fàbrica* moderníssima, està infantant vides noves, lliures, amples.

El maquinisme, l'activitat, el deport, la higiene, l'internacionalisme, l'humorisme, el sobrerrealisme, son característiques que ningú no ha inventat, sino que assolixen especial importància i son prou per a donar un especial sentit a les manifestacions d'ara.

Cap esperit jove, original, sincer—sincer, sincer, sincer—pot evitar que vibre la seua sensibilitat al ritme d'aquest temps.

Molt més encara, quan els escorrim del segle passat (academicista, rural, racista—falsament racista—i bèl·lic) amb aquella vulgaritat que fea plorar per la estrictament evocació del fet cotidià i tòpic—com es fà plorar per una xafada o un esgarrap—, ens ha dut la necessitat de respirar aire lliure i de riure i de dançar i de viatjar i de ser flexibles i d'intuir

i expressar la vida de forma pròpia i no com adés, asovint amprada, asovint falsejada i casi sempre insincera i parcial.

Hi ha una nova estètica. I és més fàcil produir-la que demostrar-la.

No és vulgar, però si popular mantes vegades i asovint comprensible. Qui no la compren és perque té lastre de tòpics, de perjudicis o de inèpcia. I també per idiosincràcia. No hi ha que sentir-se vejat. Qui podria explicar per què no li agraden els naps, ni sentir-se ofès quan se li recordara?

Francesc Caballero, Miquel Duràn i Ed. Martínez Ferrando, han donat la veu d'alarma.

No hi ha per a tant. Si el...—cóm li direm que no siga avantguardisme?—si el atopisme, l'art nou o sencillament *això* que censuren en els que defugim camins massa transitats, ens ha lliurat del floralisme, beneit siga.

No cal patir per les formès clàssiques puix que l'art d'ara està més aprop d'elles que cap altre. I no's pot conreuar sense una seriosa educació clàssica.

Però ademés resulta que Caballero s'alegra de que hi haja concepcions noves; Miquel Duràn estima *algunes* coses de les nostres i Martínez Ferrando acaba lloant a uns pintors d'*avantguarda*...

I és que lo desagradable no és l'art nou sino alguna persona que el conreua; l'apolítica i el feixisme d'aquestes persones i, ara, un defensor que li ha ixit a la avantguarda en València que té una especial habilitat en captar-se les antipaties dels uns i dels altres. I que ademés—açò és lo que desorienta als no aveats—la seua literatura i el seu temperament están allunyadíssims—cap arrere—de lo que puga ser noucentisme.

Concretarem.

No és raó contra l'art nou, l'exemple de produccions imperfectes. Ja n'haveu trobat *llandes* clàssiques pels llibres de molts mestres!

Ni la posició antilliberal d'un petit nombre d'escriptors joves, dels que s'han separat els més meritoris, els més *nous*.

Ni l'amoralitat dels que *volen* ser nous sense conseguir-ho.

Ni la contemplació del meravellós manantial del passat, que no suposà un impossible el salt de nous brolladors.

Qui cregau que ja està tot descobert, que s'assente a contemplar ho.

Qui no tinga fe més que per a la pròpia producció o lo semblant, seguixca aixis que de tots modos s'honora a nostra llengua si s'és digne.

Però descansen els defensors de nostre tresor literari. La nova forma, el nou concepte—Almela, Bayarri, Verdeguer, Cartes Salvador, etc—si més no, és un finestral obert en nostra *turis ebúrnea*, enrarida i enteranyinada.

THOUS LLORENS.

DE MÚSICA

Dels certamens musicals, de les bandes i altres coses

En el mes d'agost tingué lloc el Certamen musical; bandes de tota la regió acudiren a ia capital, i la premsa diària dedicà a la festa les corresponents resenyes i comentaris dels quals sols vaig llegir algún; en realitat no és cosa de la que m'interesse estar molt informat; i com aquesta falta meua d'interés aixis com la d'alguns musics coneguts a València, podria interpretar-se per desamor a la música, vaig a donar algunes de les raons que jo tinc per a tal actitud, i no ho faig per respondre als que cregueren allò, els quals no m'importen gens, sino per dir lo que jo crec la veritat.

Per a judicar la trascendència o importància d'un concurs, de tota lluita d'individus o corporacions per a assolir un premit o un benefici, hi ha que judicar la dels elements de dit concurs; però abans que la calitat perticular de cada element, la calitat genèrica de tots; és a dir, que la importància o trascendència d'un concurs de bandes de música dependrà abans tot, de la que puga tindre l'organisme banda aixis considerat.

Però que son les bandes? Les bandes de música son un element artístic d'orde molt secundari i de dependència: en les grans sales de concerts de les ciutats de més importància musical, en els grans teatres del món, no s'escolta una banda de música com a norma corrent; en les més importants societats musicals tampoc; i les millors revistes i periòdics musicals no s'ocupen sino molt rarament i com de passada i per complir deures d'informació, de les bandes.

Amb tot i això, és clar que les bandes existeixen en tot el món; més ¿per a que? Existeixen sostingudes principalment per les corporacions «no artístiques» sino oficials; de manera que açò ja és eloqüent. No hi ha probablement cap societat artística d'importància en ninguna gran ciutat musical, qu'es funde amb al propòsit d'escoltar concerts de banda; i açò no sorprendrà a cap music solvent, encara que ens expliquem que sorprenga a qualsevol comerciant o advocat o farmacèutic posats a opinar de música.

De modo que no son les societats importants artísticament les que formen o funden les bandes de música, sino les corporacions oficials. ¿I amb quin objecte? Principalment per a les necessitats dels grans desfiles, de les festes (¿veieu la seua dependència?), de les solemnitats que es celebren «a l'aire lliure»; si no haguera solemnitats a l'aire lliure, si totes les festes en els palaus reials, ajuntaments, etc. foren festes de càmera, no serien les bandes sino les orquestes probablement, les sostingudes per les corporacions oficials (clar que les orquestes tenen en altres països una altra protecció, pero no parlem ara de açò).

¿Per a què les bandes en els regiments sino per a els ritmes marçials i pot ser per a enardir als soldats davant de l'enemic, amb els sorolls bèlics i metàlics? Sempre la relació de dependència i no el desinterés que hi ha en les agrupacions artístiques, les quals no deuen tindre altre fi que el que posseeixen en si mateixa per la seua pròpia raó d'existir.

I la prova d'allò que he dit abans, és que quan una banda com per exemple la d'Alabarders té que sonar dintre de cambres reials, ha adoptat en la seua composició elements manlevats a l'orquestra. ¿Per que a més? La composició de les bandes és elàstica i es forma moltes vegades amb els elements que vol el seu director.

Quan un organisme artístic a lo llarg dels anys no ha conseguit una norma clàssica de composició, una regularitat formal, és prova de que existeix quelcom que ho impedeix, i aquesta inseguretats de formació, no teniu més que comprobar-la, recordant les distintes bandes que en València hem escoltat. Mentre l'orquestra de València no diferirà en res la seua composició de qualsevol de París, de Londres o New-York, aquesta inseguretats de constitució en les bandes obediex probablement a la seua ja dita dependència i demostra una prova més la seua secundària importància. Altra valor, altra missió s'adjudica per alguns a les bandes; la de ser institucions encarregades de popularitzar, de divulgar l'art. Respecte a la popularització de l'art també es poden fer objeccions; l'art és un fenomen individual i no social i per tant abans s'havia de explicar que s'entén per popularització; però posats a admitir-ho, donem entrada al poble en un recinte tancat on puga silenciosament escoltar una orquestra; i el poble trobarà així l'art musical en son sentit més verdader i més pur, i d'aquest modo haurà això que es diu popularització de l'art; però és que això, me dirà algú, no pot ser per a les grans masses d'auditors. I tornem a lo mateix, a que les bandes son organismes encarregats de suplir a l'aire lliure allò que les orquestes no poden fer, puix fins els matços d'aquestes a l'aire lliure (o en sales desproporcionades, que és igual) es perden. ¿Però és que no es perden també els matços subtils, substituint-los per altres grollers? ¿Quin music sensible acceptarà com a comparable lo que escolta a una massa de clarinets i lo que té l'habitut d'escoltar a una massa de violins? Però és que hi ha més; qui aspire a oír música, és a dir, «art musical», aspirarà a fruir d'ella íntegrament, amb tots els seus matços variats i subtils; és a dir, aspirarà a donarse compte total de l'art en un local tancat, ben lluny dels sorolls del carrer. Si encontréu algú que es complaga únicament amb les músiques d'aire lliure, podeu molt bé afirmar que no és artista, i si ho és d'ofici, no ho serà molt d'esperit. La massa, com a tal, és a-musical; si dintre d'ella existeixen individualitats selectes que aspiren a la comprensió i satisfacció de l'art; aspiraran a donar-se compte total d'ell amb tota la seua maravillosa riquesa d'elements. Bé estan per a la plaça pública els aires de dança, els ritmes marçials o els desfiles amb marxas solemnes; bé està la música a través les fulles dels arbres d'un jardí, per a ambientar idilis amorosos o alimentar vaguetats d'ensomni; però si es vol dur fins al poble les manifestacions més elevades de la música, *de la música com a art organitzat*, que es porte el poble a les mansions on pot viure la música amb tota la puresa; però que no es porte la música a la plaça pública adaptant-la a tal fi, puix equivaldria a l'art absurd del pare que volent casar la seua filla més bella, la desfigura-ra amb retocs grollers per presentar-la als seus pretendents. Però és que acceptant que sols puguera realitzar-se això que es diu popularització de l'art per mitg de les bandes (cosa que ja hem vist que no és veritat, àdhuc en el cas en que tal cosa es realitzara) sempre quedaria una volta més demostrada la seua dependència i categoria secundària com a organització artística: en aquest cas, podria dir-se: «les bandes per a la popularització de l'art; les orquestes creadores de l'art». A ningú deu estranyar que per consegüent els artistes més valuosos, no concedisquen massa atenció a l'art en vies de popularitzar-se, puix son interés major o unic està en les fonts d'on mana purament, sens altra dependència que la de sa gloriosa raó d'existir pròpia i no mixtificada.

EDUARD RANCH.

(Se continuarà.)

Sergi de Diaghilew: realitzador de fantasies

SERGI de Diaghilew, que ha mort en la platja del Lido, mereixia les paraules que va escoltar Làzaro.

El cinema alemany que amb el rus és el cim i l'avançada del septim art, ha demostrat clarament fins a quin punt és necessari el talent del director per a l'assoliment de noves realitats.

Abans que el cinema, conjuntant els més variats elements, aconseguira obrir una senda en allò inexplorat, Diaghilew havia aplegat en l'escenari a les més sumptuoses, delicades i fines conseqüències del seu geni organitzador: color, llum, mimetisme, ritme i plàstica escènica, dominats i posats al servei de les seues audàcies, subjugant al públic i influint-lo considerablement en el teatre de l'última hora.

La clenxa blanca, amb la qual el rus exornava el seu front, entre cabells grisos obscurs, no era síntoma de velluria: llum descendida sobre el seu cap, amb ella s'encenia la seua imaginació. Res d'esperit d'ultramón. Essència mundana i sensual. Quintaessència dels sentits.

La seua bohemia d'or portà a escena les més delicioses frivolitats, aquelles que es vestixen de sentiments i conserven les ales àgils i transparents, per a que a través d'elles se filtre el sol.

D'ahí eixa música el dramatisme de la qual i el seu sentit tràgic tenen vestidura de frivolitat.

Nostra senyora la Fantasia presidint tot el festí.

L'art és inquietut.

Entre aquella època en la qual els balls russos es nodriren de gests tradicionals i aquesta última en la qual l'insaciat afany d'innovar els portà per camins verges—o semi-verges—i en la qual Strawinsky es prova una nova camisa, preferim aquesta.

Artista, s'apel·là en un temps a l'home que mai canviava de camisa.

Sergi de Diaghilew gastava camises de teles combinades, perquè no tenia temps per a canviar totes les que apelfa. No era un home fabricat en sèrie. Artistes de sèrie els manejà al seu caprici per a obtenir els més felices i capritxosos resultats.

Un carcamal madrileny lamentà la sea postrer tendència.

Hi ha en Madrid molts desenterradors.

L'esperit rebel de Diaghilew conservà solament la clenxa blanca entre cabells grisos i el seu pecat original; per no sofrir fints ni baptisme igualatoris.

JOSEP ALCIRA.

Significació del vanguardisme

ACCEPTADA l'existència del vanguardisme valencià en la literatura—el debat que ha produït és demostració que hom tem la floració d'una escola de ritmes sincopats i per això potser la combateixen—hauríem de provar fortuna explicant-nos publicament com és què s'ha produït i què ve a resoldre o siga quina valor social tenen a València, aquestes noves tendències aparegudes una mica tard, aparentment,—puix que ja fa anys roden per Europa.

Hi ha en el món de les lletres valencianes una veritat que si bé ara no cal demostrar és convenient recordar: l'influència de Catalunya sobre totes les generacions de poetes valencians de la renaixença. L'avantguardisme ens ha vingut, també, via Barcelona. Però en trasplantar-se ha agafat un caràcter personalíssim conservant la seua rail catalaníssima, doblement racial. Quan el poeta Miquel Duran i Tortajada escrivia aquell seu «Himne en llaor de la Pàtria Futura», trencava les formes academicistes en una viril protesta esfereïdora, més contra un estat de coses inadmissible que contra les clàssiques formes de l'art poètica.

Es, a València, el començ del vanguardisme. Es el bateig les aigües del qual encara mantenen la sal d'aquella ànsia feta carn i pensament, idealisme, que mou a la revolta, si altra cosa no pot ésser, pacífica, ço és, literària.

Creix Salvat-Papasseit i encen el seu far de llums irades. L'avantguardisme de poeta fill del cor líric de Maragall pren el doble caràcter de protesta i amor. Es aleshores quan editem el nostre «Plàstic» on les indecisions aguaiten a cada pàgina. I ve, tot seguit, l'any, les anyades quaresmals. Quan les vàlvules se tanquen hermèticament per a les manifestacions valencianíssimes hom cova un desig insaciable que explota en la poesia trencant la forma mètrica, sincopant el ritme, destruint els vasos academicistes, el neoclassicisme, per el pur goig de neguitejar les ànimes amb el foc de la nostra espiritual inquietut. Hi ha una imperiosa necessitat de traspalsar els sentiments, una indesxifrable angunia produïda per la vida interior continguda aferrissadament per les anècdotes, per l'història de l'època. Hom voldria preconitzar una actuació. El nostre esperit s'acull a l'snobisme literari que és ben hàbil per a la protesta formal i crea aquella guerra, Gran per a nosaltres que l'navem somniada i que hem estampat en el «Vermell en to major», causa de les malfiances dels nostres detractors.

La literatura, aquest altíssim, nobil·líssim joc de paraules i d'idees és l'única arma que podem manejar al nostre gust. I la poesia universal ens obri el camí. ¿Com desaprofitar l'ocasió? Desnormalisem la poesia existent; foragitem el tòpic del benestar poètic, de la belletat poètica; ens evadim del paternalisme floral; acusem els poetoides per panxacontents i renovem, construïm al temps d'enderrocar. Preparem, liberalment, l'adveniment d'una poesia nova per al dia d'una vida nova.

Si el futurisme de Marinetti era un pas per al feixisme l'avantguardisme valencià és un pas per al liberalisme. Deixeu que totes les cordes de la lira puguen ésser percudides i escoltareu les noves tonades liberals. Liberalisme=individualisme=democràcia=antifeixisme.

Les noves tendències literàries trenquen altres cadenes que les formals de l'estètica estantissa. Prenen, a València, una significació diversa i més fonda. Les seues rails no tenen la direcció de «La Gaceta Literaria» que a la calor de la «Puerta del Sol» ha esdevingut «hacista», humorista i alegre, amb la rialla antipàtica i odiosa per a nosaltres, del jove que no té altre problema lingüístic greu que resoldre més que el d'un cocktail literari agredolç com un xisto.

Les nostres rails venen del Salvat-Papasseit de «Les Conspiracions» i «La Rosa als llavis». Senten el goig de l'antipreceptiva com Blasco Ibàñez sentia el goig de l'antigramàtica, que és el mateix que va gaudir Gabriel Alomar quan s'abraçava al liberalisme polític mentre se li advertia que el liberalisme era pecat.

Som avantguardista perquè tenim necessitat, imponderable i inexplicable, d'avançar-nos a alguna cosa que presentim justa i inevitable. Té la mateixa significació, encara

que la nostra veu és dèbil i tota altra, que la literatura russa de la preguerra. És una flama que crema l'esperit sense destruir-lo i que raja en forma de poemes vermells de passió, de qualsevol passió.

E's avantguardistes valencians, homes abans que poetes, senten la literatura substancial amb la ciutadania, de la que no és possible apartar se si no és per posseir les indesijables condicions dels messells.

Avantguardisme, amics, encara que siga pecat literari. Algun dia hom oirà en els nostres cants les veus descordades, armoniosament. I semblavem—¡oh, sarcasme!—tan divertits, sense vida interior i fins ridiculs assassins de la nostra pròpia ànima, silenciament el nostre nom propi i ocultant la nostra rail ètnica!...

CARLES SALVADOR.

POST SCRIPTUM

En el nostre article del darrer número deiem: «València careix, en absolut, de crítica literària». Després d'escrites aquelles paraules hem llegit els 6 articles del «La Voz Valenciana». Retirem la frase perquè, ara, ja és injusta. En honor a la saviesa i equanimitat del crític de l'avantguardisme valencià Eduard Martínez Ferrando, estimadíssim amic, patidor per si les nostres lletres s'esgarrien per camins fàidics per al nostre ideal valencianíssim. Gràcies per la seua intervenció, plena de seny.

C. S.

Autors de peces en valencià

LA notícia inclús s'ha publicat als diaris: Felip Melià se'n ha anat a viure a Madrid on pensa escriure en castellà per al teatre.

Felip Melià era un dels proveïdors més afortunats dels escenaris en els que es representa «género» escrit en una parla més o menys semblant a la valenciana, i generalment d'un to estilista inferior al que usa la gent més vulgar. Escrigué una obra titulada «¡Pare vosté la burra amict!», paròdia d'una obra titulada «¡Pare usted la jaca, amigo!», ja paròdia d'una altra obra titulada «La jaca torda», títol contingut en un vers de «Don Alvaro o la fuerza del sino» fet famós, en part, per algunes escenes de «Los Galeotes»... I bé: l'obra titulada «¡Pare vosté... etc...!», així com altres, han donat a l'autor d'elles un innegable prestigi, potser superior—aquesta darrera temporada—al de tots els conreadors del teatre que, per a entendre'ns anomenarem valencià.

Però el senyor Melià, que no tenia motius per a estar descontent—o que tenia motius per a estar menys descontent que ningú—se'n va «con armas y bagajes» al teatre castellà.

Incongruència?

No! Lògica, molta lògica...

En les paraules que anem a dir no volem ferir els sentiments ni tan sols la susceptibilitat de ningú, i sobre tot d'alguns que, indiscutiblement, formen excepció; però la major part d'autors de «peces en valencià» donen l'impressió de convertir les «peces» en «pessetes».

—Cal—vos objetaràn—. Si volguerem guanyar pessetes no escriuriem en valencià (¡!) que té poc de camp i dona pocs diners...

I aquesta argumentació sembla irrefragable. Sembla; però no és...

Suposem, en efecte, que aquesta majoria al·ludida volguera escriure en castellà

ho conseguira d'una manera prou aproximada. ¿Què passaria? Passaria que no podria colocar el productes de la seua intel·ligència:

1.ª Perquè si bé hi ha molts teatres castellans, la proporció d'autors castellans és aclaparadora («cada español tiene un drama en el baúl»).

2.ª Perquè la col·locació de drames, comèdies i altres espècies teatrals es fa d'una manera principalíssima a Madrid.

3.ª Perquè, malgrat la decadència del teatre castellà, el nivell mitjà és infinidament superior al nivell mitjà del diguem-ne teatre nostre...

I front a aquesta múltiple dificultat de colocar les obres en castellà, ve la idea d'escriure-les en valencià o (*passer le mot*). Els teatres, els directors, fins el llenguatge, tot es més accessible...

El teatre valencià és, per aquets autors, un camp d'entrenament. Quan s'entren «en forma», van a un altre estadi. En certa manera, passen del «amateurisme» al professionalisme. Bé és veritat que, algunes vegades, han de tonar «amateurs»...

Agraim, per tant, a Felip Melià l'ocasió que ens ha donat per a dir aquestes coses que ja les pensàvem fa temps. Hi haurà algú que s'indigne per elles. I la indignació pot ésser bona senyal. Hi hauran altres que les hauran de reconèixer justes. I això serà una senyal de sinceritat.

EL VELLUTER.

Unes hores en Xàtiva

ASUMPTES particulars ens portaren a la noble ciutat i resolt aquells dispasarem d'unes hores, de tren a tren, que en una ciutat d'un contingut històric i artístic com aquesta, no son mai perdudes ni avorrides. ¿Com puix no visitar alguns indrets dels molts que s'ofereixen a la solitud del viatger?

Les fonts de Xàtiva, el poema de l'aigua, és quelcom que defuig tota ponderació. No farem el seu elogi... L'han fet tants i tan bé...!

Però no és possible nomenar aquesta ciutat sense fer esment de la gràcia suau, tendra, acaronadora, femenina, de les seves fonts.

Son l'ànima de la ciutat. Regal de la vista i encant de l'esperit a l'evocar en elles èpoques d'altres segles, de les quals foren testimoni vivent. ¡Ah, si son espill, constantment renovellat, retinguera les imatges d'allò que ha vist...! Però, no; una gota d'aigua desfà, borra, s'endú allò que altra va vore: la careta santa i riallera d'un nen, els ulls d'ensomni d'una enamorada, un estel, els nuvols, el sol... ¿Anima de dona, sempre la mateixai sempre diferent? Però, sempre evocadora de dolces sensacions i d'una emotivitat clara i tranquil·la, dolça i suau, com ella mateixa.

El castell—¡la gloriosa Germania valenciana!—les ermites, sobressortint entre elles, la deliciosa de S. Feliu, poema romànic, escrit en noble pedra. ¡Quin encant el seu en les darreries del vespre, quan el sol, a l'anarse'n, la besa més amorosament que mai!

¡Que llunt del mon i que prop d'allò que deu ser la veritat, sembla trobar-se l'ànima, quan assegut sota el porge o en els graons de la creu—filigrana de pedra sobre el blau del cel—hem vist anar al pare Sol i guaitar tímids i porucs els primers estels!

Però apremis de temps en aquesta darrera visita, no ens han permés eixir fora de la ciutat.

I la visita obligada ha estat per a el Museu arqueològic, creat no fa molt. Instal·lat en el pati d'elegants columnes corinties, d'un antic almudi; en les parets serva encara gràties dels preus del blat en lluyanès èpoques. Entrant a la dreta, una làpida homenatge senzill i delicat a l'iniciador i conservador del Museu, Sr. Carchano que—atenció mai prou agraida—personalment ens acompanyà en la ràpida visita i fon el nostre guia

entre les ceràmiques, fòsils, pedres llaurades, creus, làpides, etc., que de grecs, romans i alarbs es guarden allí, saviament col·locades i dispostes. A més la porta monumental ciutat, amb inscripció castellana Carles III. 1760, magníficament conservada.

Una escala de fusta, puja al pis, a on verem la secció de pintura i art antic. Allí, llenços de Ribera, i d'altres mestres més moderns gairebe tots de caps coronats, inclús un retrat de Felip V de trista memòria per a les llibertats valencianes. En art antic, llançes, domassos, armes, un magnífic retaule segle XV i una bona col·lecció numismàtica. De la nostra edat, uns dibuixos del Sr. Carchaso, correctíssims i de regust clàssic els quals malgrat estar modestament col·locats, atrauen desseguida l'atenció del visitant, i després Benlliure, Rusinyol, Verde, Palau, a més dels joves Tudela, Perales, Guiteras i altres, deixebles tots del Sr. Carchano.

Complaguts de debó, deixem el Museu, que anirà creixent i enriquint-se, per el noble desinterés de molts patricis setabenses, i per el gran amor que en la seua labor posa aquest notable artista que inicià i crià i es l'ànima del museu municipal de Xàtiva...

Encara tinguem temps per a vore—d'arrapa i fuig—l'exposició *també* de Levante—encara que moltes obres no tenen de llevant més que el autor que les va parir—instalada en el Circul Setabansè. Hi ha de tot, com en una exposició oficial menys—lloç, sia Deu—res que sapiga a vanguardia, eixa pesta que preten enverinar l'ambient de l'art verdader i únic.

Presídix Benlliure, amb gran número de llenços—grans i petits—tots magnets, de mestre. El joven Guiteras, *ferroviari* fantàstic, pero sense estrindències; Tudela, abundant i sempre el mateix; Roc Minué, ple de llum en les marxals; Cuñat, gris paisatge de pluja.. i escultures i majoliques i ceràmica antiga. I lo que val més que tot—puix és la seua obra—un falaguer entusiasme per l'art, que aconorta l'esperit al vore com treballa aquesta joventut per mantindre la tradició, sense claudicacions de plebe, de l'escola setabense.

Enfosquix, però una mica de sol daura les fulles d'uns arbres del jardí que s'adivinen més que es veuen darrera d'unes gelosies de ferro. Al fons d'un pati immens cau un pati d'armes. Al mig, una font amb un brollador, que en lo més alt encara veu un poc de sol ponent. I l'aigua, al vinclar-se, sembla un grapat de diamants que cauen en l'ombra.

Uns ulls de dona jove, ens miren darrera d'unes persianes. Es tard. Hem d'anar-se'n. ¡Oh!, qui no es deixara aci, en aquesta ciutat d'ensomni, una dona enamorada.

I. R. i J. LL.

VOLTANT PEL MON

Estampes ginebrines

CONFESSE—com una vergonya—la meua afició a rodar mon.

Com una vergonya, evidentment. El nomadisme és un símptoma de primitivisme. Els pobles—com els hòmens—quan assoléixen un cert grau de cultura, de contingut espiritual, es fan sedentaris. Els viatges son enemics de l'especulació intel·lectual (els viatges com a finalitat). Per això el turisme és l'exponent més típic d'una societat generalment tan esportiva i antiintel·lectual com la nostra.

Per aixó també confesse—com una vergonya—la meua afició a viatjar. Sols que jo viatge *en amateur* (que és de la única manera que aquestes coses es poden dignificar), sempre sol, sense bitllets a forfait; i—molt sovint—sense itinerari fixat anticipadament. El meu ideal és començar un viatge amb la intenció d'anar a Berlín, per eixemple, i acabar en Honolulu (és un dir, naturalment!)

Dissortadament, el viatge d'aquest mes, no ha estat d'aquests. A París vaig demanar un bitllet per a Ginebra, i hi vaig arribar amb una precisió i una puntualitat veritablement empipadores. (La cosa més molesta dels trens, és que feren un camí senyalat i un horari inflexible.)

* * *

El senyors que han redactat els rétols dels vagon de f. c. ja sabien ben be el que feren. Sobre tot, els del P. L. M.

Per tot arreu, hi ha advertiments com aquests:

«Il est dangereux de se pencher en dehors.»

«E pericoloso sporghersi.»

«Nicht Hinauslehnen.»

M'ha fet pensar molt la insistència de l'avís: «No us asomeu per les finestretes. Es perillós.» Per què, si el tren no porta una marxa excessiva? Si no fa mai més dels 90 kms. a l'hora?

L'autor dels rétols sabia que, de vegades, també viatjen els poetes i estava tan segur de la bellesa del paisatge suís, que admeté la possibilitat de que els viatgers caigueren a la via, a força de voler-se menjar el panorama amb els ulls.

* * *

Sobre els orígens de Ginebra, hi ha diverses opinions. Segons la més general, el llac és anterior a la ciutat. Altres creuen que el Lemán el varen fer per a completar Ginebra i embellir-la amb aquella joia líquida.

Ara s'ha posat en clar la qüestió, gracies a novíssimes investigacions. Tant la ciutat com el llac, han estat construïts artificialment per la «Cook's International Travelling Tickets» (Piccadilly, London, W. S.) per a atracció d'anglesos i nordamericans.

* * *

Els suïssos tenen tres cultures, por què parlen i escriuen tres llengües. Tothom —des del primer Ministre fins als cambrers del meu hotel— coneix perfectament l'alemany, el francès i l'italià. A Suïssa no hi ha problema lingüístic, *per què hi ha llibertat.*

Cal tindre a la ma un bon espill, i mirar-se sovint. Això no sempre és narcicisme.

* * *

Aquest país que s'ha passat la vida tirant-se els trastos al cap pel Pare Sant o per Calví, per l'ortodòxia romana o per la reformada, és ara la Seu de la Pau.

Això és també un producte de la llibertat. Fa molt de temps que es va extingir per a sempre la foguera expiatòria del doctor Servent.

* * *

El Mont-Blanc és la «caperucefa blanca» de Ginebra.

* * *

A les nits es passeja per la ciutat l'ombra tenebrosa del cruel Reformador. Però, Rousseau, roda la clau i encén el dia.

ARTUR PERUCHO.

Ginebra i agost 1929.

Jo, sol

Oh, tu la veu de la fretura eterna
que vens de lluny, amb tratge de boirina
per a fer gran, com un ressó de cova,
nostra nissaga!

Plena és de llum l'enamorada vila
que ompli tos ulls amb ses muralles closes.

Greu Jericó les tirarà per terra
quan tu ho demanes.

Aquell amor que a ton amor tenia
serà un tresor entre la roca dura.

La teua veu, veu de minaire trémul,
dirà l'història.

I jo seré tot nú, plé de cinisme,
sota la llum de llàgrimes boirosa
com un terror on lo dolor s'aveura
sens trobar aigua.

Lluent

Aviram esparç
tamarinds i roses.

Tremola en les brosses
la febra de març.

Molt lluny el pinar
a prop, les palmeres
i moltes dreceres
de cap a la mar.

Senill i senill.
En un camp d'arroç
es mira a l'espill.

Senill i fenoll
i en mig, amagat,
paren l'enfilat
amb aigua al genoll.

Quin ventet més fi
dú la mar propera!

Gronxa la palmera
com si fora un bri.
Passa un cassador
amb el goç nugat.

Va tot enfangat
ple de tremolor
i brunz el mosquit
que empelta terciàna
i la tramuntana
que acosta la nit.

Aviram esparç;
tamarinds i roses.
Tremolen les brosses
la febra de març.

BERNAT ORTOLA.

NOTES

L'article de Myself

L'article de Myself—Carles Soldevila—va apareixer en «La Publicitat» i és d'un interès tan pujat per a nosaltres que millor que copiar-ne alguns fragments, hem cregut convenient reproduir-lo íntegrament.

Forment i Poblet

El número de juliol de la «Revista de Catalunya» publica un estudi de Xavier de Salas sobre les relacions del gran escultor valencià Damià Forment amb el Monastir de Poblet. Es una reproducció, sense l'apèndix documental, del treball publicat a la revista dels «Estudis Universitaris Catalans» corresponent a juliol-decembre de 1928.

Homenatge a Adsuara

Castelló ha honorat a Joan Baptista Adsuara, a qui s'ha concedit enguany el Premi Nacional d'escultura.

Amb aquest motiu, el pintor Porcar ha escrit un article valencianíssim per la llengua i per l'esperit, del qual reproduïm uns fragments:

«Per un instint podrid d'estimular-se entre els competents d'una professió hi ha el desquisiament mutu de les valors íntimes—però arretirant tot vilipendi i obrint els ulls a la major serenor, cal que reconeguem l'heroisme triomfant del nostre excelent Adsuara en la lluita de vint anys en Madrid on els nuclis culturals de tota la península presenten un front únic—per això en l'hora justa tots havem alçat la copa de fent cantar la veu, lloant a l'amic més amic que en el camí de les arts porta sacrificada tota la força de la seua juventud per la puresa del planisme i l'honorabilitat de la seva terra. Ningú com els que officien en les arts, coneix millor les escabrositats que aquest camí presenta; ningú com ells, claven tan fortament els ulls al gran horitzó de l'ideal tot tocant de peus a terra on deixen a trossos la vida i l'ànima. La seva cursa no és més que un laberinte de meandres on l'arc punxós i el llop golafre no dona més que misèria.»

«Un gran peregrí en aquest romiatge de penitents per l'art, és el nostre escultor Adsuara—en el nostre poble, ningú com ell porta oficialment tans llores al pit—; res se li ha donat gratuïtament sinó tot a costa del seu sacrifici. El nostre Herades del planisme ha hagut de revestir la seva ànima d'acer i amb el seu puny de ferro, encarar-se amb les onades del neguit que dona el camí de l'art. El seu entusiasme i la seva fe ha segut l'escut on han rebotat totes les sagetes del desmai fins vencer-ho tot triomfalment.

Veus ací l'agre dolç de la seva obra, sense les nafres sagnants de l'argilaga, l'ànima del nostre artista no seria encesa en tantes flames de cara al sol naixent ni el seu horitzó tindria tanta llum.

La trajectoria de les valors artístiques d'Adsuara ha sigut sempre ascendent—quan més ha acariciat la pedra més i més l'ha fosa en expressió—cal puix fill predilecte en l'art, no detindre's en les purpurines rurals dels homenatges—cal que en la eva maduresa assaones ben bé la teva obra per a

que el palau del temps i les cultures no se podrixca en l'obli sinó que parle el teu verb genial a tota generació com gran art.

Castelló veu en tu el seu fill nobilíssim que escala el seu men hir de la vila per posar els llores al mateix cim on verdegem els de Ribalta. Si cada u dels seus fills acerara la rella amb el mateix foc, nostre seria el mon, i Castelló el seu centre.»

Les tendències de la nostra literatura

Eduard Martínez Ferrando s'ha encoleritzat contra les filtracions vanguardistes en les nostres lletres, per liberalisme i valenciania.

El seu primer article consistí en analitzar el vanguardisme i recopilar tots els penjaments que contra ell s'han escrit. En la seua aversió a aquella tendència, Martínez Ferrando arriba a dir: «Abans que vanguardista, que siga la «terra verge» dels uns o el «desert espiritual» dels altres, amb el seu culte als hòmens llars de Sorolla, Blasco Ibàñez i Llorente.» El mal, segons Martínez Ferrando, encara no té importància. Els versos surten intel·ligibles. Però tot vindrà si no es posa remei.

No content amb aquestes categòriques manifestacions, en altre article parla de les doctrines de vanguardia, denuncia l'apoliticisme dels que les professen i remarca els seus perills per l'orientació fascista que han pres.

El nostre amic arriba a suposar que TAULA en malaltia de vanguardisme. I que Carles Salvador era especialment la víctima.

Exageren Miquel Duran i Eduard Martínez Ferrando. Per ara no hi ha cap perill. I si TAULA dedica l'espai necessari a discutir aquesta qüestió, no és per estar identificada amb les doctrines vanguardistes, sinó perquè cal que cadascú es planteje constantment el problema de la seua direcció en l'escriure.

Una interviu amb Juli Just

El diari català «El Matí» ha publicat una conversa amb Juli Just Gimeno, l'autor del volum de «L'estel», «Blasco Ibàñez i València». Preguntat per el conreu de la llengua valenciana, Just ha dit:

«Durant molt de temps, valencianisme ha estat sinònim de xavacanisme. Així podem veure que el periòdic escrit en el nostre idioma, «La Chala», es dedica a fomentar l'humorisme groller. La «Taula de les Lletres Valencianes» pugna per donar a la nostra llengua escrita la dignitat que li correspon: l'editorial que s'ha creat sota l'ombra d'aquesta revista mensual, pot dir-se que no ha estat pas un fracàs, puix tirem 500 exemplars de cada llibre, xifra ben remarcable si hom té en compte que a València tot està per fer. Del meu llibre «Blasco Ibàñez i València», degut a la seva índole, ferem un tiratge de 1.500, el qual tiratge es consumí gairebé tot a València. Respecte al teatre, en temps no gaire llunyans, Escalante féu sainets de costums valencians força reeixits, dels quals molts han estat copiats per autors castellans. Després de mort aquest autor, s'ha anat envilint i solament Estanislau Alberola ha fet quelcom. Avui, la «Taula de les Lletres Valencianes» ha iniciat una campanya dirigida per Josep Bolea per tal de fer teatre d'art.»

L'«Espill» de Jaume Roig

El gran poeta i erudit historiador Josep S. Pons, parla a la seua secció habitual del «Mercure de France» (1.º de setembre) de l'edició de l'«Espill» de Jaume Roig, publicada per «Els Nostres Clàssics» i preparada pel nostre company Almela i Vives.

BIBLIOGRAFIA

Ernest M. Ferrando, traductor

Ernest Martínez Ferrando acaba de traduir al català «Amok» i «Vint-i-quatre hores de la vida d'una dona» de Stefan Zweig, un dels autors de moda entre el públic universal. Aquesta traducció està rebent elogis mereixedissims de tots els crítics. Celebrem, per tant, les tasques literàries del eminent prosista valencià. I tantdebó ens done dins de poc una altra obra original.

Pomell de Bibliòfils valencians

La «Sociedad Castellonense de Cultura» ens ha donat un altre volum que continua la Biblioteca de Contemporanis. Es titula «Pomell de Bibliòfils valencians», i és el seu autor Francesc Almela i Vives.

Aquest llibre perteneix a les tasques més conegudes del nostre company. Adés, el llibre de poesies constituï una revelació de la seua facultat poètica tan castíssimament valenciana. Una revelació perquè llevat d'uns cuants amics, ningú suposava que en la persona d'Almela es compaginara el do de la poesia amb l'estudi i l'erudició. I tanmateix «L'espill a trossos» es pot considerar com allò més important de la producció literària d'Almela i com un dels aplecs de poesies més personals i d'una valua més positiva del nostre renaixement.

Aquest «Pomell» palesa un gran amor per els llibres i per els hòmens que han profestat el mateix culte. Les freqüents lectures realitzades en les sales solitàries de les biblioteques i arxius valencians, les recerques fetes per exigències de les seues labors de publicista, l'interés viu i constant per la cultura valenciana, li han posat al pas una sèrie de dades i d'anècdotes que podien servir per a fer una silueta ràpida o un dibux acabat i precís d'alguns valencians que s'han distingit per la seua preocupació llibresca i als quals es deu en gran part el fons principal de moltes i moltes biblioteques, obres cabdals de la nostra història literària.

Lluny de despreciar-los, Almela ha anat recollint aquests materials. Amb quin propòsit? Amb el d'intercalar entre els seus treballs, com un esplai, aquests petits apuns o biografies, naixcudes per la simpatia i l'afinitat.

Almela no ha buscat en les seues vides els detalls accessoris al seu objecte, sinó aquells fets que determinaven la seua vocació i els resultats als quals varen arribar.

El «Pomell de Bibliòfils valencians» no és una obra completa, sinó «uns quants noms tallats a la ventura d'una floresta per a confegir un pomell a la manera antiga».

Entre aquests noms n'hi ha de totes les èpoques i de diverses categories. Però tots excelliren en la seua qualitat de bibliòfils i tots oferixen alguna par-

ticularitat que Almela aprofita per a no titular el capítol amb el nom a seques, com «L'arrauxí, súbdit expoliat» o «Josep Enric Serrano Morales, el valencià que no era de València», noms amb els quals s'obri i tanca aquest llibre, bellament editat per la «Sociedad Castellonense de Cultura».

Pintors que escriuen

Amb el títol «¡Desperta, ferro!» ve publicant el pintor Joan Baptista Porcar una sèrie de notes interessantíssimes a l'«Heraldo de Castellón». Aquestes notes son denúncies d'atrocitats artístiques o arqueològiques que s'han fet o es van a fer a la província de Castelló. Citem, com a vergonya per als culpables, la possible destrucció de la porticada plaça de Vilarreal.

Un altre artista, Rafael Sanchis Yago, les activitats del qual es despleguen principalment a Nord-amèrica, ha escrit al «Diario de la Mañana» castellanenc un article purament literari sobre Alcocebre. Llengua, la valenciana.

Pintors que escriuen: eixemples que imitar.

«Estancia en València del Rey Don José I.» per Vicent Genovés Amorós. (València, 1929).

Aquest follet—ben editat—és un tiratge apart dels «Anales del Centro de Cultura Valenciana». Però, a més, du un pròleg de Lluís Pericot, un dels poquíssims catedràtics de la Facultat de Filosofia i Lletres que procuren despertar en els seus deixebles veritable afició per les matèries que cursen.

Entre aquests deixebles cal comptar a Vicent Genovés Amorós, autor de l'esmentat treball sobre l'estada del rei Josep I. a la nostra ciutat.

Es tracta d'un treball no solament prometedor sinó de positives qualitats. Entre elles, cal remarcar una objectivitat prou autèntica al parlar del napoleònic a qui tants historiadors s'han complagut en calumniar. I cal esmentar així mateix l'honradesa en l'acumulació de materials, trets principalment de la «Gazeta de Valencia» i dels llibres municipals coetanis.

Interessant, el tema! Josep I, el rei francès, el germà d'un aventurer que ell no era tan sols aventurer, el monarca que ja s'havia viut obligat a abandonar la seua cort, fou rebut en aquesta València de la doble lleialtat d'una manera magnífica i aparatosa. Poc després es feia una altra rebuda entusiàstica a Ferran VII... I és que les virtuts cíviques no sempre tenen la materia ufania que, posem per eixemple, els tarongers.—A. i V.

REVISAT PER LA CENSURA
GOVERNATIVA

::

Renovación Tipográfica.-Gandía, 3.-Valenc

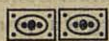

Tintoreria Soto

NOM I MARCA REGISTRATS

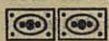
Grans Tallers per a la neteja en sec i el tenyit de robes usades

SUCURSALS
EN VALENCIA I CASTELLÓ

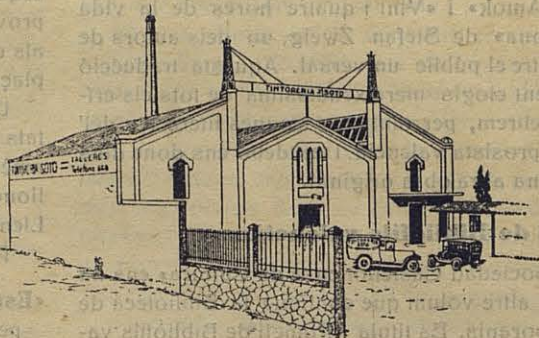
DESPATX CENTRAL:

AVINGUDA DEL PORT, 47

TALLERS:

Institut Candela, J. S. (Junt a l'Avinguda del Port.)

:: Els tresors de nostra llengua
són posats a preus que tots poden pagar.

LA CRÒNICA DEL REI JAUME I

i

LA CRÒNICA DE MUNTANER
(A 2 pessetes el volum.)

Col·lecció «Els nostres clàssics»

De Jaume Roig

El Llibre de les Dones

Pròleg i notes de

F. Almela i Vives

SAN VICENÇ FERRER

(Un volum 1 pta.)

EDITORIAL BARCINO

Portaferrisa, 17. — BARCELONA

Col·lecció "L'Estel"

Sis llibres a l'any. . . . 12 pessetes

Envieu les vostres subscripcions
al Director: Guillem de Castro, 35,
València.

PER A REGISTRAR

Patents, Marques, Models Indus-
trials, Especialitats Farmacéu-
tiques, etcétera

escriuiu sense cap compromís a
la coneguda

Agència General de Patents i Marques

CLARKE, MODET & Co

CASA FUNDADA EN 1879

Sucursal per a Catalunya, València i Balears:
Rambla de Canaletes, 6 - BARCELONA

Oficina Central:

Alcalá, 67 - MADRID